

**ANALIZA
POSLOVANJA
RUDNIKA
IZ SASTAVA
ELEKTROPRIVREDE
BIH 2015. - 2020.**

**TRANSPARENCY
INTERNATIONAL**
Bosna i Hercegovina

Impressum

*Udruženje građana za borbu protiv korupcije
Transparency International u Bosni i Hercegovini*

*Ul Gajeva 2, 78000 Banja Luka
Bosna i Hercegovina*

2021. godina

*Ova publikacija je nastala uz podršku National Endowment for
Democracy.*

*Mišljenja, stavovi i zaključci izraženi u ovoj publikaciji oslikavaju
stavove Transparency International u Bosni i Hercegovini i ne
odražavaju nužno stavove National Endowment for Democracy.*

SAŽETAK	4
UVODNE NAPOMENE	4
METODOLOGIJA ISTRAŽIVANJA	5
ANALIZA POSLOVANJA RUDNIKA IZ SASTAVA ELEKTROPRIVREDE BiH	6
Rudnik mrkog uglja „Breza“ d.o.o.	9
Rudnik mrkog uglja „Zenica“ d.o.o.	12
Rudnik mrkog uglja „Abid Lolić“ d.o.o.	16
Rudnik mrkog uglja „Đurđevik“ d.o.o.	18
Rudnik mrkog uglja „Gračanica“ d.o.o.	21
Rudnik mrkog uglja „Kakanj“ d.o.o.	24
Rudnik mrkog uglja „Kreka“ d.o.o.	27
ZAKLJUČAK	31

SAŽETAK

Transparentnost i odgovornost trebaju biti dva glavna principa u radu svakog javnog preduzeća u Bosni i Hercegovini. Kako bi se istražilo na koji način javna preduzeća u Bosni i Hercegovini vode svoje poslovanje, da li odgovorno upravljaju javnim resursima, te da li nedostaje transparentnosti u njihovom radu, Transparency International u BiH kontinuirano objavljuje istraživanja i analize njihovog poslovanja.

U ovoj analizi kojom je obuhvaćeno poslovanje rudnika iz sastava Elektroprivrede BiH korišteni dostupni podaci iz finansijskih izvještaja baze Transparentno.ba, kako bi se istražila kretanja po pojedinim stavkama tokom perioda 2015. - 2020.

Većina preduzeća koja su obuhvaćena istraživanjem su prezadužena i neefikasna u korištenju javnih resursa, te umjesto doprinosa društvu i državi, dodatno crpe finansijske resurse i stvaraju velike gubitke.

METODOLOGIJA ISTRAŽIVANJA

U pripremi analize korišteni su dostupni izvještaji javnih preduzeća u Bosni i Hercegovini za period 2015. - 2019., u sklopu koje je vršena analiza finansijskih i revizorskih izvještaja javnih preduzeća, kao i poslovanje javnih preduzeća na osnovu podataka dostupnih na bazi javnih preduzeća Transparency International u BiH.

www.transparentno.ba/transparentno.ba

ANALIZA POSLOVANJA RUDNIKA IZ SASTAVA ELEKTROPRIVREDE BIH

Analiza koju je uradio Transparency International u BiH (TI BiH) pokazuje je su rudnici u većini slučajeva prezaduženi i da imaju ograničene mogućnosti da kroz zaduženje unaprijede poslovanje.

dodjeljuju istim firmama a na štetu ovih javnih preduzeća.

Generalni finansijski i poslovni pokazatelji za rudnike, koji su dio ove analize, vrlo su loši i

TABELA 27. RACIO OPŠTE LIKVIDNOSTI

PREDUZEĆE	2015	2016	2017	2018	2019
RUDNIK MRKOG UGLJA "BREZA" D.O.O.	0,03	0,03	0,04	0,05	0,05
RUDNIK MRKOG UGLJA "ZENICA" D.O.O.	1,23	1,08	0,97	0,93	0,84
RUDNIK MRKOG UGLJA "ABID LOLIĆ" D.O.O.	0,07	0,12	0,07	0,08	0,06
RUDNIK MRKOG UGLJA "ĐURĐEVİK" D.O.O.	0,53	0,54	0,44	0,28	0,28
RUDNIK UGLJA "GRAČANICA" D.O.O.	2,63	5,27	9,36	10,22	11,74
RUDNIK MRKOG UGLJA "KAKANJ" D.O.O.	0,1	0,08	0,1	0,09	0,05
RUDNIK UGLJA "KREKA" D.O.O.	0,14	0,11	0,12	0,13	0,14

Uprkos teškoj finansijskoj situaciji brojni su primjeri nesavjesnog poslovanja, sumnjivih javnih nabavki, neracionalnih poslovnih odluka i izvlačenja novca iz kase ovih preduzeća što

zabrinjavajući. U generalnom pregledu poslovanja rudnika, prikazani su podaci vezano za racio opšte likvidnosti, racio redukovane likvidnosti, koeficijent zaduženja i neto dobit perioda.

TABELA 28. RACIO REDUKOVANE LIKVIDNOSTI

PREDUZEĆE	2015	2016	2017	2018	2019
RUDNIK MRKOG UGLJA "BREZA" D.O.O.	0,02	0,02	0,03	0,03	0,03
RUDNIK MRKOG UGLJA "ZENICA" D.O.O.	0,02	0,01	0,02	0,02	0,01
RUDNIK MRKOG UGLJA "ABID LOLIĆ" D.O.O.	0,05	0,1	0,05	0,06	0,03
RUDNIK MRKOG UGLJA "ĐURĐEVİK" D.O.O.	0,11	0,13	0,14	0,03	0,03
RUDNIK UGLJA "GRAČANICA" D.O.O.	2,08	4,44	8,58	9,42	11,29
RUDNIK MRKOG UGLJA "KAKANJ" D.O.O.	0,06	0,05	0,07	0,05	0,03
RUDNIK UGLJA "KREKA" D.O.O.	0,08	0,06	0,06	0,07	0,08

ukazuje na mogućnost pojave korupcije. Revizori primjećuju da je to posebno vidljivo kod iznajmljivanja mehanizacije i opreme gdje se kroz ne-transparentno postupke milionski ugovori često

Kada je u pitanju pregled racija opšte likvidnosti za rudnike, samo jedan rudnik i to „Gračanica“, ima pozitivan omjer u svim godinama iznad preporučenog nivoa, dok ostali rudnici spadaju

TABELA 29. - KOEFICIJENT ZADUŽIVANJA

	2015	2016	2017	2018	2019
RUDNIK MRKOG UGLJA "BREZA" D.O.O.	0,89	0,98	0,92	0,93	1,00
RUDNIK MRKOG UGLJA "ZENICA" D.O.O.	0,52	0,58	0,59	0,62	0,71
RUDNIK MRKOG UGLJA "ABID LOLIĆ" D.O.O.	1,04	0,99	0,93	0,96	0,81
RUDNIK MRKOG UGLJA "ĐURĐEVİK" D.O.O.	0,58	0,56	0,66	0,75	0,64
RUDNIK UGLJA "GRAČANICA" D.O.O.	0,10	0,06	0,04	0,04	0,04
RUDNIK MRKOG UGLJA "KAKANJ" D.O.O.	0,72	0,70	0,59	0,66	0,69
RUDNIK UGLJA "KREKA" D.O.O.	0,74	0,81	0,83	0,89	0,94

u crvenu zonu. Rudnik „Zenica“ je tokom 2015. i 2016. godine imao omjer koji je blizu preporučenog nivoa, da bi kasnije nazadovao. Detalji su prikazani u tabeli 27.

Prema ostvarenoj neto dobiti, jedini je rudnik „Gračanica“ ostvario dobit u svim godinama, dok su pojedini rudnici u samo par godina poslovali pozitivno. Detalji su prikazani u tabeli 30.

TABELA 30 - NETO DOBIT

	2015	2016	2017	2018	2019
RUDNIK MRKOG UGLJA "BREZA" D.O.O.	0	0	529.447	0	0
RUDNIK MRKOG UGLJA "ZENICA" D.O.O.	0	0	0	0	0
RUDNIK MRKOG UGLJA "ABID LOLIĆ" D.O.O.	0	0	0	0	0
RUDNIK MRKOG UGLJA "ĐURĐEVIK" D.O.O.	0	190.243	0	0	0
RUDNIK UGLJA "GRAČANICA" D.O.O.	4.343.033	2.654.775	2.666.786	283.714	1.516.331
RUDNIK MRKOG UGLJA "KAKANJ" D.O.O.	0	0	5.013.216	0	0
RUDNIK UGLJA "KREKA" D.O.O.	0	0	0	0	0

Pokazatelj racija redukovane likvidnosti za rudnike ukazuje na još gore stanje. Za sve rudnike, osim za rudnik „Gračanica“, ovi omjeri su blizu 0, što znači da rudnici nemaju dovoljno tekućih sredstava, kada se oduzmu zalihe da finansiraju svoje kratkoročne obaveze. Detalji su prikazani u tabeli 28.

Radi boljeg prikaza stanja poslovanja rudnika, podaci u tabeli 31., pokazuju ukupni neto gubitak rudnika u posmatranom periodu. Ukupno, rudnici su ostvarili gubitak od preko 300 miliona KM za pet godina.

Generalna ocjena jeste da su rudnici u većini

TABELA 31 - NETO GUBITAK

	2015	2016	2017	2018	2019	UKUPNO
RUDNIK MRKOG UGLJA "BREZA" D.O.O.	22.716.659	11.203.979		2.930.195	9.124.208	45.975.041
RUDNIK MRKOG UGLJA "ZENICA" D.O.O.	21.824.035	20.265.337	19.382.854	13.623.023	24.202.948	99.298.197
RUDNIK MRKOG UGLJA "ABID LOLIĆ" D.O.O.	5.627.117	1.782.313	1.068.433	1.785.708	700.670	10.964.241
RUDNIK MRKOG UGLJA "ĐURĐEVIK" D.O.O.	7.641.593		8.543.561	9.106.529	7.167.672	32.459.355
RUDNIK UGLJA "GRAČANICA" D.O.O.						-
RUDNIK MRKOG UGLJA "KAKANJ" D.O.O.	21.780.719	11.074.316		13.717.665	8.907.387	55.480.087
RUDNIK UGLJA "KREKA" D.O.O.	32.999.986	21.465.777	13.446.097	25.381.637	23.465.932	116.759.429
UKUPNO	112.590.109	65.791.722	42.440.945	66.544.757	73.568.817	360.936.350

Omjer zaduživanja pokazuje da su rudnici u većini slučajeva prezaduženi i da imaju vrlo ograničene mogućnosti da kroz zaduženje unaprijede efikasnost svog poslovanja. Jedini rudnik koji ima vrlo nizak omjer zaduženosti je rudnik „Gračanica“. Detalji su prikazani u tabeli 29.

slučajeva opterećeni rastom troškova za plate i druge naknade, koje se značajno povećavaju iz godine u godinu, te da iste ne mogu servisirati, uz pojedine izuzetke.

Rudnici nemaju dovoljno tekućih sredstava za mogu brzo finansirati svoje tekuće obaveze i na

kraju, zbog negativnog poslovanja tokom perioda, stvaraju velike iznose akumuliranog duga. Neto gubitak rudnika samo u periodu od pet godina, povećan je za 360,9 miliona KM.

U nastavku će biti prikazani detaljni pokazatelji za svaki rudnik.

Rudnik mrkog uglja „Breza“ d.o.o.

Dostupni finansijski pokazatelji za Rudnik mrkog uglja „Breza“ pokazuje da preduzeće u posmatranom periodu od 2016. - 2020. godine posluje sa stalnim gubitkom, osim u 2017. godini kada ostvaruje ukupnu neto sveobuhvatnu dobit u iznosu od oko 530 hiljada KM.

U ovom periodu, došlo je do značajnog povećanja kratkoročnih obaveza rudnika od 17,7%, što je preko 15 miliona KM u apsolutnim vrijednostima. Najveći doprinos u rastu kratkoročnih obaveza može se pripisati dugovanjima po osnovu „Plaća i naknada“, koje iznose 84,1% svih kratkoročnih obaveza.

svoje obaveze. Dodatno, stalni porast obaveza, prije svega kratkoročnih i to po osnovu dugovanja za plate i naknade iz plate, prijeto da će ubrzo iste preći vrijednost nekretnina i opreme u vlasništvu rudnika.

Koeficijent zaduživanja od 1, pokazuje da je rudnik značajno opterećen obavezama i da nema prostora za unapređenje. Koeficijenti prosječnog vezivanja zaliha i potraživanja su u dobrim okvirima. Detalji su prikazani u tabeli 34.

Kada su u pitanju ukupni prihodi i ukupni rashodi, što se može vidjeti u tabeli 33., kao dio

TABELA 32 - RUDNIK MRKOG UGLJA „BREZA“ D.O.O.

KATEGORIJE	2016	2017	2018	2019	2020
DUGOROČNE OBAVEZE	13.213.267	12.452.067	11.893.787	9.873.364	6.994.709
KRA TKOROČNE OBAVEZE	95.131.380	92.633.836	94.875.486	103.446.428	117.035.959
POSLOVNI PRIHODI	34.721.997	46.650.352	47.138.293	41.159.312	31.912.431
POSLOVNI RASHODI	45.358.026	45.970.623	49.286.707	47.501.968	45.007.266
UKUPNI PRIHODI	35.955.520	48.177.891	48.273.770	41.495.026	32.286.616
UKUPNI RASHODI	47.159.499	47.648.444	51.203.965	50.619.234	46.942.890
NETO DOBIT PERIODA	0	529.447	0	0	0

Obzirom da nemamo dostupne pune informacije, može se pretpostaviti da su u pitanju dugovanja po osnovu doprinosa i poreza prema državi. U apsolutnom iznosu ova dugovanja iznose na kraju 2019. godine 87 miliona KM. Dugoročne obaveze su u navedenom periodu smanjenje za 8,85%. Poslovni prihodi su porasli za 44,3%, najviše zbog rasta prihoda od prodaje, tj. učinaka, dok su poslovni rashodi gotovo zadržani na istom nivou i smanjeni su za 3,2%.

Najveća stavka u poslovnim rashodima jesu plate radnika, na koje se odnosi 61,5% ukupnih troškova. Broj radnika je u navedenom periodu povećan za 67. Detalji su prikazani u tabeli 32.

Indikatori poslovanja također pokazuju loše omjere. Omjeri racija opšte i redukovane aktivnosti su daleko ispod preporučenog omjera i blizu su 0, što znači da rudnik vrlo teško može servisirati

vertikalne analize, tokom posmatranog perioda rudnik je uglavnom stvarao gubitke, osim vrlo male ostvarene dobiti tokom 2017. godine, koja nije dovoljna da pokrije sve akumulirane gubitke tokom posljednjih godina.

Već naredne godine ovo preduzeće ostvaruje najveće ukupne prihode ali i najveće ukupne rashode u analiziranom periodu. Ukupni prihodi u 2018. godini su iznosili oko 48,3 miliona KM dok su ukupni rashodi iznosili oko 51,2 miliona KM što je dovelo do negativnog rezultata. Ukupni sveobuhvatni gubitak u 2018. godini je iznosio je oko 2,9 miliona KM.

U naredne dvije godine preduzeće ostvaruje manje ukupne rashode ali i značajno manje ukupne prihode. U 2019. godini ukupni prihodi preduzeća su za oko 6,8 miliona KM manji nego prethodne godine dok su ukupni rashodi tek za

800 hiljada KM manji. Rezultat toga je ukupni gubitak na kraju godine u iznosu od oko 9,1 milion KM, što predstavlja tri puta lošiji rezultat nego prethodne godine.

obaveze prema državi neće se moći pokriti iz vrijednosti imovine rudnika, što postavlja pitanje dugoročne poslovne održivosti. Detalji su grafički prikazani na slici 8.

TABELA 33 - RUDNIK MRKOG UGLJA "BREZA" D.O.O.

KATEGORIJE	2015	2016	2017	2018	2019
PASIVA	100%	100%	100%	100%	100%
DUGOROČNE OBAVEZE	10%	12%	11%	11%	9%
KRAKOROČNE OBAVEZE	81,5%	88,2%	84,0%	86,4%	95,9%
UKUPNI PRIHODI	100%	100%	100%	100%	100%
UKUPNI RASHODI	180%	131%	99%	106%	122%
POSLOVNI PRIHODI	98%	97%	97%	98%	99%
POSLOVNI RASHODI	174%	126%	95%	102%	114%
NETO DOBIT PERIODA	0%	0%	1%	0%	0%

Naredne godine preduzeće Rudnik mrkog uglja „Breza“ d.o.o. ostvaruje ubjedljivo najlošiji finansijski rezultat u analiziranom periodu i posluje s gubitkom od oko 14,6 miliona KM. Razlog tome su najmanji ukupni prihodi u zadnjih 6 godina koji su iznosili tek oko 32,3 miliona KM. Ukupni rashodi su bili nešto manji nego godinu ranije ali i dalje visoki da bi se izbjegao negativan finansijski rezultat. Marža neto dobiti je tako očekivano

U periodu od 2016. do 2020. godine na troškove zaposlenih je utrošeno ukupno oko 143,7 miliona KM. Gledajući u procentima svake godine više od 58% ukupnih rashoda se odnosi na troškove zaposlenih. Za plate i ostala primanja zaposlenih najviše je potrošeno 2018. godine kada je trošak zaposlenih iznosio oko 30,1 milion KM a te godine u preduzeću je bilo zaposleno 1.273 radnika.

TABELA 34 - RUDNIK MRKOG UGLJA "BREZA" D.O.O.

KATEGORIJE	2015	2016	2017	2018	2019
RACIO OPŠTE LIKVIDNOSTI	0,03	0,03	0,04	0,05	0,05
REDUKOVANI KOEFICIJENT LIKVIDNOSTI	0,02	0,02	0,03	0,03	0,03
KOEFICIJENT OBRTA UKUPNE IMOVINE	0,26	0,32	0,42	0,42	0,35
KOEFICIJENT OBRTA ZALIHA	25,16	52,74	89,48	22,39	18,93
KOEFICIJENT OBRTA POTRAŽIVANJA	91,02	56,75	48,40	51,92	21
KOEFICIJENT PROSJEČNOG VEZIVANJA ZALIHA	14,51	6,92	4,08	16,30	19,29
KOEFICIJENT VREMENA VEZANJA POTRAŽIVANJA	4,01	6,43	7,54	7,03	17,38
KOEFICIJENT MARŽE NETO DOBITI	0,00	0,00	0,01	0,00	0
KOEFICIJENT ZADUŽIVANJA	0,89	0,98	0,92	0,93	1,00

0. Ukupni rashodi, iako su u odnosu na ukupne prihode smanjeni i dalje su u crvenoj zoni, tako da na kraju perioda su za 22% veći od prihoda.

Ukupne obaveze su tokom posmatranog perioda veće od pasive preduzeća i što najviše zabrinjava, omjer kratkoročnih obaveza je veoma visok. Ukoliko se nastave ovi trendovi, samo

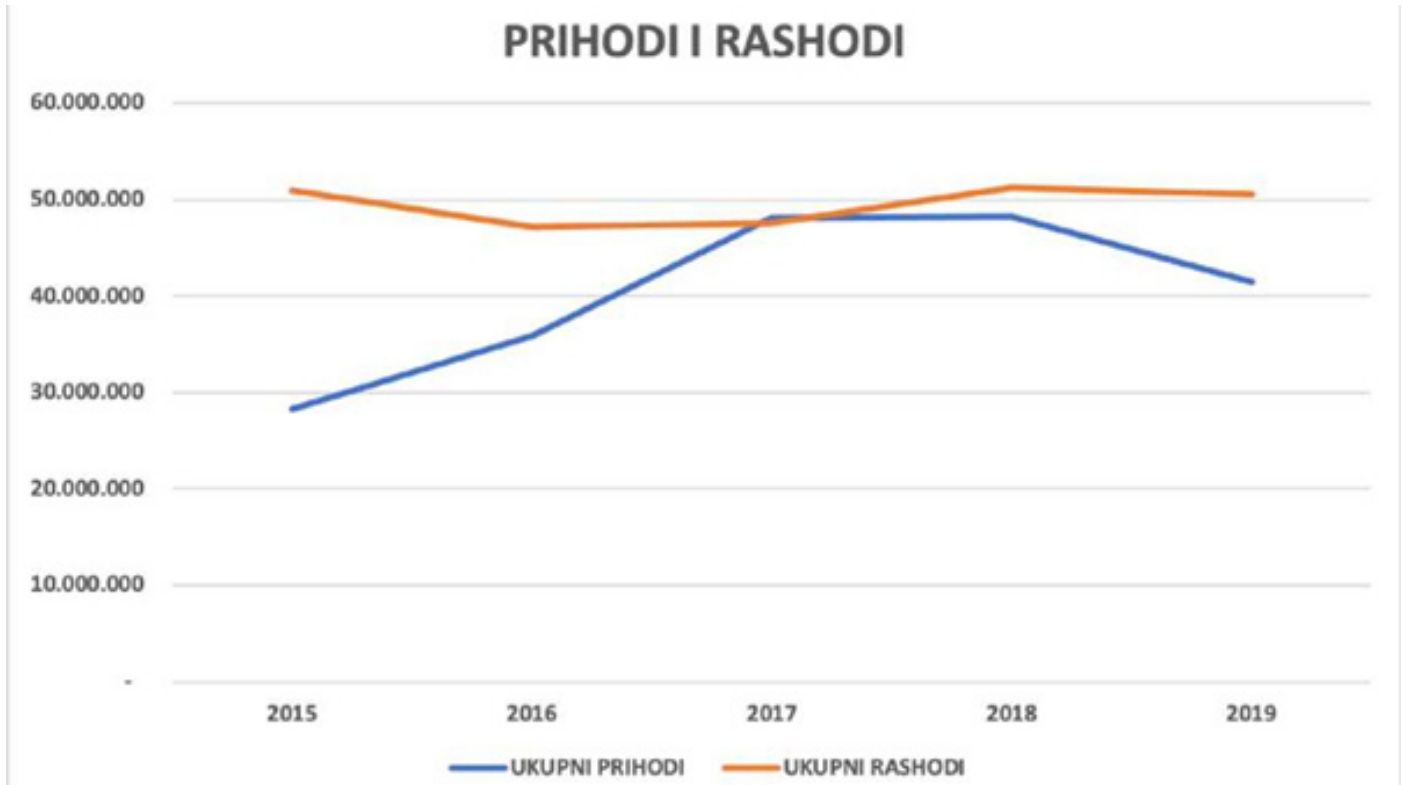
Treba napomenuti da je 2017. godini bilo zaposleno 1.181 radnik, dok su troškovi zaposlenih iznosili oko 28,3 miliona KM. Uzevši u obzir ove podatke zaključujemo da se broj radnika u 2018. godini povećao za 92 dok su troškovi zaposlenih bili veći za oko 1,8 miliona KM nego godinu ranije. U 2020. godini broj radnika je smanjen za 50 u odnosu na 2018. godinu, te su i troškovi zapos-

lenih bili manji za oko 2,7 miliona KM.

Međutim, smanjenje broja radnika i niži troškovi zaposlenih i dalje nisu bili dovoljni da se ublaži najlošiji finansijski rezultat te godine u analiziranom periodu. Tabela 33. - Pregled indikatora vertikalne analize za Rudnik mrkog uglja „Breza”

tuđih mašina i opreme. Analiza TI BiH pokazala je da su brojni postupci javnih nabavki koji su za te usluge provedeni bili sumnjivi i netransparentni. Samo prošle godine platili su firme Junuzović Kopex 2,3 miliona KM za Izvođenje radova eksploatacije uglja na lokalitetu površinskog kopa “Koritnik II”.

Slika 8.

d.o.o.

Uprkos teškoj finansijskoj situaciji RMU Breza poput ostalih rudnika iz sastava Elektroprivrede BiH izdvaja značajna sredstva za angažovanje

Na istom kopu 2019. angažovali su firmu Trgošped i platili preko 2 miliona KM zbog krajnje hitnosti jer im je jedan od ponuđača uložio žalbu na tender što po zakonu nikako nije moglo biti opravdanje.

Rudnik mrkog uglja „Zenica“ d.o.o.

Finansijski pokazatelji poslovanja Rudnika mrkog uglja „Zenica“ su vrlo zabrinjavajući, jer rudnik proizvodi stalne višemilionske gubitke tokom perioda od 2016. - 2020. Tokom pomenutog

vrijednost narasla za 189,8% za ovaj period, više su rastle kratkoročne obaveze, koje su porasle za 51,3%. Najveća stavka u porastu tekućih obaveza čine plate i naknade i to za 45,9%. Iste su porasle

TABELA 35 - RUDNIK MRKOG UGLJA „ZENICA“ D.O.O.

KATEGORIJE	2016	2017	2018	2019	2020
DUGOROČNE OBAVEZE	1.351.954	2.720.799	2.226.546	1.128.316	0
KRA TKOROČNE OBAVEZE	139.225.756	155.185.282	165.443.779	185.076.120	200.840.263
POSLOVNI PRIHODI	31.912.750	37.649.028	50.286.088	41.065.090	35.507.723
POSLOVNI RASHODI	51.289.474	56.229.805	62.106.914	60.232.815	53.018.756
UKUPNI PRIHODI	32.716.981	38.882.445	50.853.826	42.008.998	36.209.538
UKUPNI RASHODI	52.982.318	58.265.299	64.476.849	66.211.946	55.419.231
NETO DOBIT PERIODA	0	0	0	0	0

perioda preduzeće Rudnik mrkog uglja „Zenica“ d.o.o je ostvarilo najbolji finansijski rezultat 2018. godine. Zabrinjavajuća je činjenica da su te godine poslovali s gubitkom od 13,6 miliona KM.

U analiziranom periodu najveći ukupni sveobuhvatni gubitak je zabilježen u 2019. godini kada je iznosio oko 24,2 miliona KM, dok je godinu kasnije gubitak bio manji za 5 miliona KM, ali je i dal-

na 124,3 miliona KM, što se može pretpostaviti da su obaveze po osnovu neuplaćenih doprinosa u najvećoj mjeri. Veliki problem predstavlja što su ove obaveze već prestige vrijednost nekretina i postrojenja. Pored ovih obaveza, za 101% su povećane i obaveze iz poslovanja, što stvara dodatni pritisak na poslovanje rudnika.

Najmanji ukupni prihodi su ostvareni 2016. go-

TABELA 36 - RUDNIK MRKOG UGLJA "ZENICA" D.O.O.

KATEGORIJE	2015	2016	2017	2018	2019
PASIVA	100%	100%	100%	100%	100%
DUGOROČNE OBAVEZE	2%	1%	2%	2%	1%
KRA TKOROČNE OBAVEZE	139,2%	150,1%	131,4%	143,5%	170,3%
UKUPNI PRIHODI	100%	100%	100%	100%	100%
UKUPNI RASHODI	158%	162%	150%	127%	158%
POSLOVNI PRIHODI	99%	98%	97%	99%	98%
POSLOVNI RASHODI	148%	157%	145%	122%	143%
NETO DOBIT PERIODA	0%	0%	0%	0%	0%

je iznosio visokih 19,2 miliona KM. Iako je vrijednost stalnih sredstava za 23,6%, što je najprije rezultat ulaganja u postrojenja i opremu, čija je

dine kada su iznosili oko 3,2 miliona KM, dok su najveći ukupni prihodi ostvareni 2018. godine i iznosili 50,8 miliona KM. Međutim, iako je u

pomenutom periodu došlo do povećanja ukupnih prihoda, ukupni rashodi su mnogo više rasli

poslovni prihodi bili dovoljni da se pokriju samo troškovi plata i naknada. U ovom periodu priho-

TABELA 37 - RUDNIK MRKOG UGLJA "ZENICA" D.O.O.

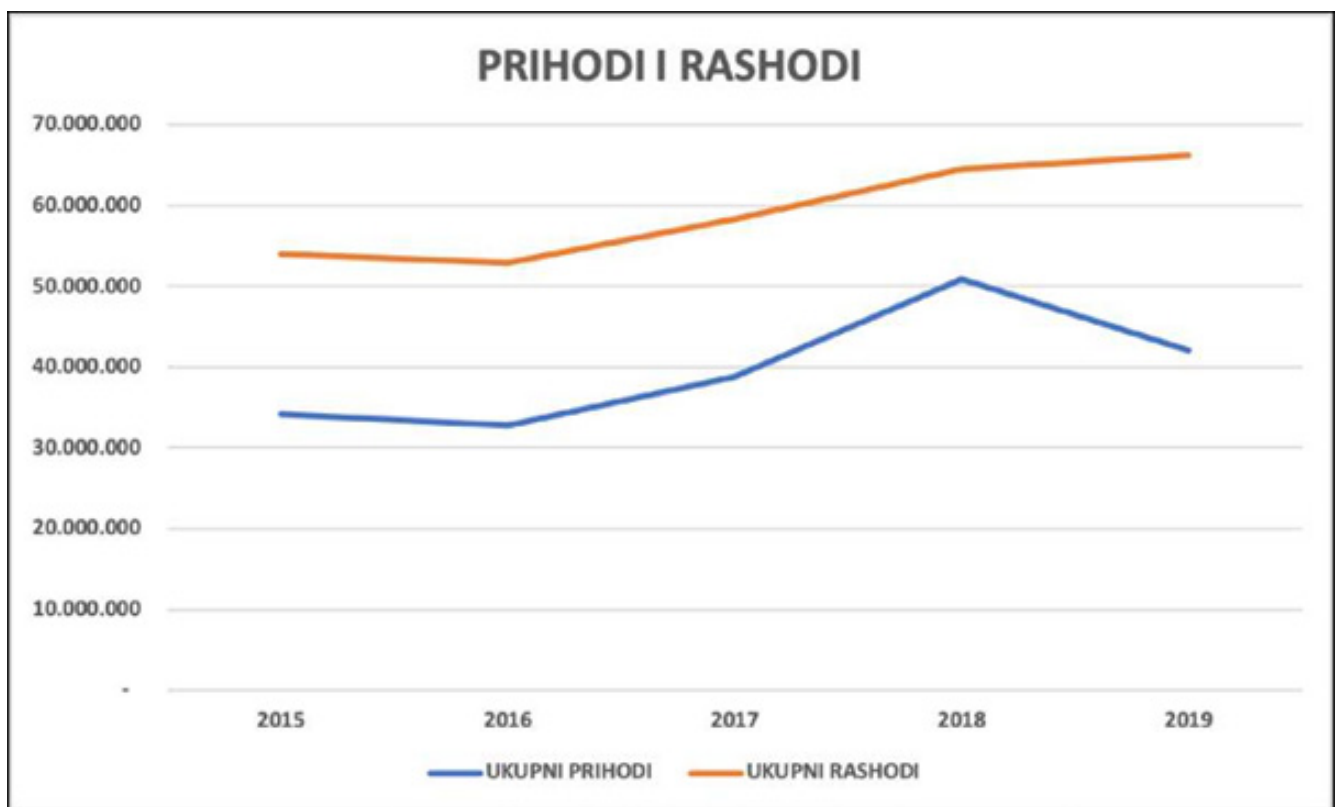
KATEGORIJE	2015	2016	2017	2018	2019
RACIO OPŠTE LIKVIDNOSTI	1,23	1,08	0,97	0,93	0,84
REDUKOVANI KOEFICIJENT LIKVIDNOSTI	0,02	0,01	0,02	0,02	0,01
KOEFICIJENT OBRTA UKUPNE IMOVINE	0,14	0,13	0,14	0,19	0,16
KOEFICIJENT OBRTA ZALIHA	0,23	0,22	0,26	0,34	0,27
KOEFICIJENT OBRTA POTRAŽIVANJA	16,10	18,86	16,90	20,84	19,34
KOEFICIJENT PROSJEČNOG VEZIVANJA ZALIHA	1.580,90	1.657,57	1.385,41	1.088,95	1.327,66
KOEFICIJENT VREMENA VEZANJA POTRAŽIVANJA	22,67	19,35	21,60	17,52	18,88
KOEFICIJENT MARŽE NETO DOBITI	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
KOEFICIJENT ZADUŽIVANJA	0,52	0,58	0,59	0,62	0,71

što je dovelo do negativnog poslovnog rezultata svih ovih godina.

Najveći ukupni rashodi su zabilježeni 2019. godine kada su iznosili vrtoglavih 66,2 miliona KM. Te godine kao što je već pomenuto Rudnik mrkog uglja „Zenica“ d.o.o je ostvario najlošiji finansijski rezultat. U strukturi poslovnih prihoda i rashoda, bitno je naglasiti da su u 2019. godini

di su povećani za 21,6%, te oni nisu bili dovoljni za pokriće, jer su poslovni rashodi rasli u gotovo istom nivou i to za 19,4%.

Najveća stavka u strukturi poslovnih rashoda čine izdaci za plate i to 68%. U 2018. i 2019. godini troškovi zaposlenih su bili gotovo identični i iznosili su oko 41,1 milion KM, dok je tih godina broj zaposlenih iznosio preko 1.500 radnika.

Izvor: Kreacija autora na osnovu podataka Transparentno.ba

Slika 9. - Prihodi i rashodi za Rudnik mrkog uglja „Zenica“ d.o.o.

Naredne, 2020. godine broj radnika je smanjen na 1.357 i troškovi zaposlenih su bili manji i iznosili su oko 33,8 miliona KM. Međutim, ovo preduzeće je i dalje poslovalo negativno s višemilionskim gubicima. Detalji su prikazani u tabeli 35.

22,6%, što je dovelo do povećanja akumuliranog gubitka. Detalji vertikalne analize, prikazani su tabeli 36. Ukupni rashodi su i dalje značajno preko ukupnih prihoda, tako da su na kraju perioda iznosili 58% preko nivoa ukupnih prihoda.

Veoma zabrinjavajuće jeste da kratkoročne

TABELA 38. - FINANSIJSKI POKAZATELJI ZA RUDNIK MRKOG UGLJA „ABID LOLIĆ“ D.O.O.

KATEGORIJE	2016	2017	2018	2019	2020
DUGOROČNE OBAVEZE	550.000	550.000	471.429	314.286	325.211
KRA TKOROČNE OBAVEZE	32.530.839	34.384.033	39.090.700	44.286.366	57.129.038
POSLOVNI PRIHODI	13.793.435	12.645.798	12.202.060	11.087.488	14.168.338
POSLOVNI RASHODI	15.601.077	13.914.208	14.072.426	11.755.405	14.688.025
UKUPNI PRIHODI	13.941.744	13.059.864	12.335.995	11.130.515	14.217.362
UKUPNI RASHODI	15.724.057	14.128.297	14.121.703	11.831.185	15.302.689
NETO DOBIT PERIODA	0	0	0	0	0

Indikatori poslovanja također potvrđuju loše finansijsko stanje. Iako je ratio opšte likvidnosti blizu 1 i iznosi 0,84, ratio redukovane aktivnosti iznosi 0,01, što ukazuje da rudnik u kratkom roku ne može adekvatno servisirati svoje obaveze.

Razlog je što je 98,5% tekućih sredstava zarobljene kroz zalihe i rudnik ima vrlo dug period vezivanja zaliha, preko 1.300 dana. Koeficijent zaduživanja pokazuje da je rudnik u opasnoj zoni, jer je isti pogoršan i na kraju perioda iznosi 0,71. Detalji su prikazani u tabeli 37.

obaveze čine na kraju perioda preko 170% vrijednosti pasive preduzeća i kao takve su povećane u odnosu na početak posmatranog perioda. Na kraju perioda gubitak do visine kapitala iznosio je čak 201,7 miliona KM i isti je povećan za 62,4%. Detalji su grafički prikazani na slici 9.

Da je finansijsko stanje u ovom preduzeću gore nego što se prikazuje potvrdio je nezavisni revizor budući da nisu realno procijenjene obaveze koje su nastale po osnovu primanja zaposlenih kao ni ostali dugovi.

TABELA 39. - PREGLED INDIKATORA VERTIKALNE ANALIZE ZA RUDNIK MRKOG UGLJA „ABID LOLIĆ“ D.O.O

KATEGORIJE	2015	2016	2017	2018	2019
PASIVA	100%	100%	100%	100%	100%
DUGOROČNE OBAVEZE	0%	2%	2%	1%	1%
KRA TKOROČNE OBAVEZE	113,1%	110,0%	98,6%	103,2%	84,2%
UKUPNI PRIHODI	100%	100%	100%	100%	100%
UKUPNI RASHODI	139%	113%	108%	114%	106%
POSLOVNI PRIHODI	100%	99%	97%	99%	100%
POSLOVNI RASHODI	108%	112%	107%	114%	106%
NETO DOBIT PERIODA	0%	0%	0%	0%	0%

Iako su ukupni prihodi rasli po stopi od 23%, također su rasli i ukupni rashodi po stopi od

Ovo preduzeće koje eksploatiše značajne prirodne resurse nije potpisalo ugovore o kon-

cesijama sa nadležnim državnim institucijama tako da će i ove obaveze doći na naplatu a rudnik ima zakonsku obavezu da obnovi zemljište korišteno za vađenje minerala. U negativnom revizorskom izvještaju navodi se da rudnik nije izvršio procjene u vezi sa budućim troškovima koji će nastati po ovom osnovu.

Rudnik mrkog uglja „Abid Lolić“ d.o.o.

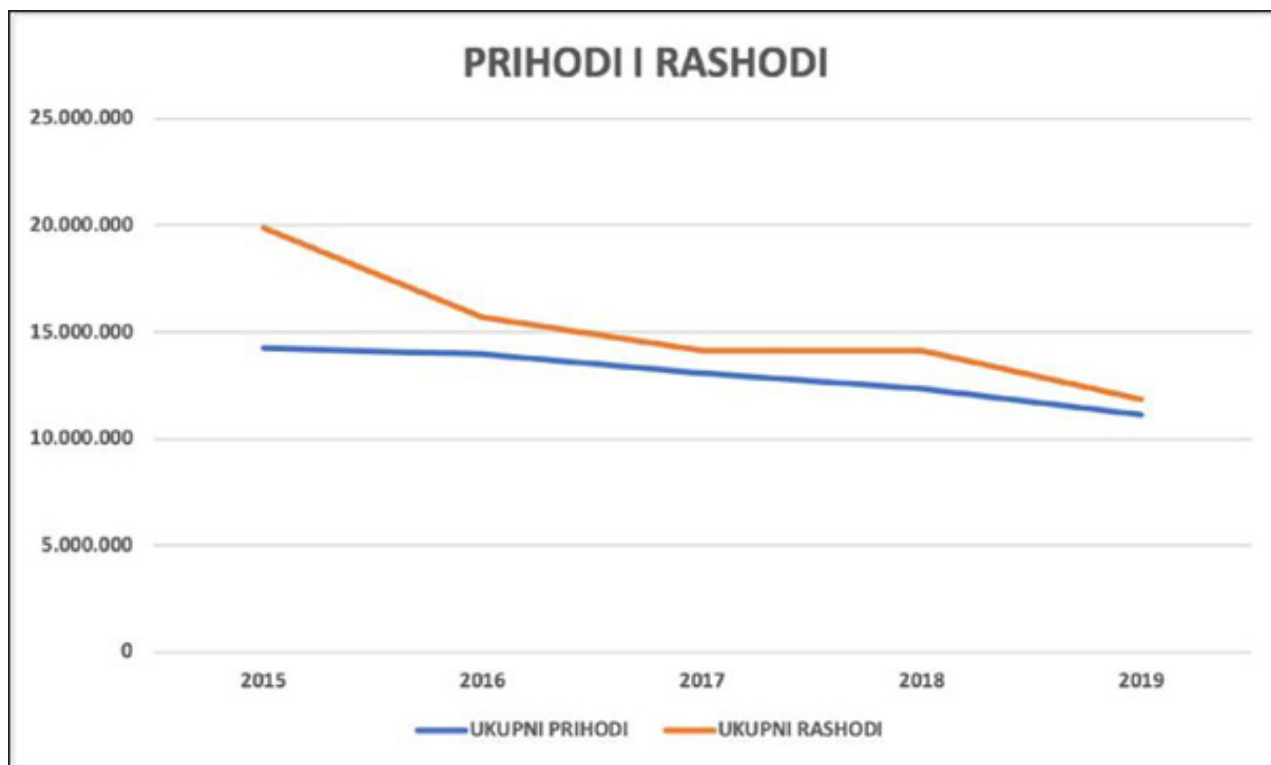
TABELA 40. - PREGLED INDIKATORA POSLOVANJA ZA RUDNIK MRKOG UGLJA „ABID LOLIĆ“ D.O.O.

KATEGORIJE	2015	2016	2017	2018	2019
RACIO OPŠTE LIKVIDNOSTI	0,07	0,12	0,07	0,08	0,06
REDUKOVANI KOEFICIJENT LIKVIDNOSTI	0,05	0,1	0,05	0,06	0,03
KOEFICIJENT OBRTA UKUPNE IMOVINE	0,50	0,42	0,35	0,30	0,20
KOEFICIJENT OBRTA ZALIHA	18,11	26,75	15,34	12,15	10,13
KOEFICIJENT OBRTA POTRAŽIVANJA	12,83	6,45	7,88	6,57	8,33
KOEFICIJENT PROSJEČNOG VEZIVANJA ZALIHA	20,15	13,65	23,79	30,05	36,03
KOEFICIJENT VREMENA VEZANJA POTRAŽIVANJA	28,46	56,58	46,30	55,59	43,81
KOEFICIJENT MARŽE NETO DOBITI	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
KOEFICIJENT ZADUŽIVANJA	1,04	0,99	0,93	0,96	0,81

Slično kao i kod drugih rudnika, finansijski pokazatelji za Rudnik mrkog uglja „Abid Lolić“ nisu zadovoljavajući. U periodu 2016. - 2020., rudnik je značajno povećao vrijednost stalnih sredstava i to za 111,6%, što je rezultat investicija u nekretnine i postrojenja, što je uglavnom finansirano kroz porast kratkoročnih obaveza. One su u ovom periodu porasle za 57,5%, najvećim dijelom zbog obaveza u poslovanju i obaveza po osnovu plata i naknada, što posebno zabrinjava.

Upravo su kao i kod drugih rudnika, obaveze po osnovu plata i naknada značajno rasle, te su povećane za preko 11 miliona KM ili 61,4%. Kao rezultat novih ulaganja, povećana je i vrijednost kapitala za 266,5%. Kada su u pitanju poslovni prihodi i rashodi, isti su proporcionalno smanjeni. Tako su poslovni prihodi smanjeni za 22,2%, dok su poslovni prihodi smanjeni za 23,6%.

Najveća stavka u izdacima su bili troškovi plata,

Izvor: Kreacija autora na osnovu podataka Transparentno.ba

Slika 10. - Prihodi i rashodi za Rudnik mrkog uglja „Abid Lolić“ d.o.o.

koji su smanjeni za 27,6%. Međutim, pored smanjenja, ovi izdaci su činili i dalje 64,5% poslovnih rashoda. Detalji su prikazani u tabeli 38.

Indikatori poslovanja, prije svega ratio opšte i redukovane aktivnosti pokazuju da rudnik ima vrlo skroman potencijal da izmiri svoje kratkoročne obaveze. Oba racija su blizu 0. Koeficijent zaduženja je smanjen na 0,81, ali je i dalje visok, te kao takav i dalje smanjuje mogućnost da se kroz nova zaduženja unaprijedi proces poslovanja. Koeficijenti vremenskog vezanja zaliha

Tabela 38. - Finansijski pokazatelji za Rudnik mrkog uglja „Abid Lolić“ d.o.o. pokazuju pogoršanje u ovom periodu, ali su i dalje u granicama održivosti. Detalji su prikazani u tabeli 40.

Vertikalna analiza pokazuje da je tokom navedenog perioda, preduzeće je ostvarilo stalne gubitke, iako je došlo do smanjivanja ukupnih troškova. Najlošiji finansijski rezultat preduzeće ostvaruje u 2018. godini kada ukupni rashodi iznosili blizu 14,1 milion KM dok su ukupni prihodi iznosili tek 12,3 miliona KM. Ukupni sveobuhvatni gubitak te godine je iznosio blizu 1,8 miliona KM. Najbolji finansijski rezultat je ostvaren 2019. godine ali i te godine je društvo poslovalo s gubitkom od oko 700 hiljada KM.

Ukupni prihodi su bili manji za oko 1,2 miliona KM, ali i ukupni rashodi su bili manji za oko 2,3 miliona KM. Ukupni rashodi su smanjeni za 40,5%, dok su u istom periodu ukupni prihodi smanjeni za 21,9%, te su na kraju za 6% bili veći od ukupnih prihoda. Treba napomenuti da su kratkoročne obaveze smanjene sa 113% na 84% visine pasive preduzeća. Na kraju perioda akumulirani gubitak do visine kapitala iznosi 15,7 miliona KM. Detalji su grafički prikazani na slici 10. i u tabeli 39.

U periodu od 2016. do 2020. godine najveći troškovi zaposlenih su ostvareni u 2016. godini i iznosili su oko 11,6 miliona KM. Te godine Rudnik mrkog uglja „Abid Lolić“ d.o.o. je imao 423 radnika zaposleno. Narednih godina broj radnika je bio manji te su se i troškovi zaposlenih smanjivali, međutim, to nije bilo dovoljno da ovo

preduzeće ostvari pozitivan finansijski rezultat. U 2020. godini broj zaposlenih je iznosio 400, dok su troškovi plata i naknada zaposlenih iznosili oko 9,9 miliona KM. Te godini ukupni sveobuhvatni gubitak je iznosio oko 1 milion KM.

Uprkos gubicima i teškoj finansijskoj situaciji menadžment je sebi prethodnih godina povećavao plate a u posljednjem izvještaju federalni revizor nije mogao potvrditi opravdanost uvećanja plaća menadžmentu i neproizvodnim radnicima.

Predviđena povećanja plaća za zaposlene u neproizvodnim organizacionim jedinicama nisu osnovana niti opravdana, jer nisu direktno vezana za ostvarenje proizvodnje. S obzirom na to da je ugovorima sa direktorom i izvršnim direktorima utvrđeno da nemaju pravo na stimulaciju, plaćeni prekovremeni rad i rad u komisijama, obračun i isplata ovih naknada na plaću nisu opravdane, navodi federalni revizor i dodaje da je direktoru na ime ovih naknada u jednom mjesecu plata uvećana za 255 KM, a da nije umanjen topli obrok.

Takođe treba istaći da ovo preduzeće svake godine sa firmom Kakanj-Promet zaključi ugovor za prevoz uglja prema termoelektranama čija se vrijednost kretala između 275-476 hiljada KM. Zatim je cijenu ovih usluga dodatno povećavalo kroz pregovaračke postupke a samo u jednoj godini zbog krajnje hitnosti i nepredviđene situacije, firmi Kakanj-Promet je dodijeljeno 813.500 KM za prevoz 50.000 tona uglja.

Ugovor je zaključen na 12 mjeseci zbog čega revizor nije mogao potvrditi krajnu hitnost te zaključio da se nije tender nije mogao raspisati pod tim opravdanjem, što potvrđuje i činjenica da je ista stvar napravljena i 2017. godine kada je istoj firmi za prevoz iste količine (50.000 tona uglja) plaćeno 738.000 KM.

Rudnik mrkog uglja „Đurđevik“ d.o.o.

Finansijski pokazatelji za Rudnik mrkog uglja „Đurđevik“ su slični kao i kod drugih rudnika u FBiH i nisu na zadovoljavajućem nivou. Rudnik je imao povećanje stalnih sredstava za 19,5%, što je rezultat ulaganja u opremu i nekretnine. U posmatranom periodu 2016. - 2020. vrijednost opreme je porasla za 69,2%. Dugoročne obaveze su smanjene za 65,9%, dok su kratkoročne značajno povećane za 84%, što je rezultat velikog povećanja obaveza prema dobavljačima za 221,5%, te obaveza iz poslovanja za 219,9%.

je u navedeno periodu smanjen za 85. Detalji su prikazani u tabeli 41.

U pregledu indikatora poslovanja se može vidjeti da su racio opšte i redukovane likvidnosti ispod preporučenog nivoa, prije svega racio redukovane aktivnosti koji iznosi samo 0,03 i pogoršan je tokom perioda, najprije zbog velikog udjela zaliha u tekućim sredstvima koje iznose 88,9%. Koeficijent zaduživanja je također povećan tokom perioda kao i broj dana vezivanja zaliha.

TABELA 41. - FINANSIJSKI POKAZATELJI ZA RUDNIK MRKOG UGLJA „ĐURĐEVIK“ D.O.O.

KATEGORIJE	2016	2017	2018	2019	2020
DUGOROČNE OBAVEZE	9.437.767	6.545.753	4.652.311	4.092.081	5.481.371
KRA TKOROČNE OBAVEZE	18.469.074	25.977.438	31.715.233	36.545.418	30.454.421
POSLOVNI PRIHODI	38.250.435	32.290.678	29.545.253	34.247.569	41.348.547
POSLOVNI RASHODI	37.591.360	40.566.006	38.729.916	40.688.079	41.561.332
UKUPNI PRIHODI	38.675.661	33.032.292	30.393.526	34.768.162	42.014.331
UKUPNI RASHODI	38.494.050	41.577.797	39.500.657	41.936.410	44.153.017
NETO DOBIT PERIODA	190.243	0	0	0	0

Za razliku od drugih rudnika koji imaju značajni zaostatak u obavezama za plate i naknade, ova stavka je doživjela smanjenje za 14,3%. Poslovni prihodi i poslovni rashodi su ostali na gotovo istom nivou i doživjeli su smanjenja od 2,1% i

Rudniku u prosjeku treba 95 dana da se riješi zaliha proizvoda, dok je potrebno 11 dana da naplati svoja potraživanja, što je poboljšanje u odnosu na početni period kada je bilo potrebno 18 dana. Detalji su prikazani u tabeli 43.

TABELA 42. - PREGLED INDIKATORA VERTIKALNE ANALIZE ZA RUDNIK MRKOG UGLJA „ĐURĐEVIK“ D.O.O.

KATEGORIJE	2015	2016	2017	2018	2019
PASIVA	100%	100%	100%	100%	100%
DUGOROČNE OBAVEZE	27%	24%	17%	12%	8%
KRA TKOROČNE OBAVEZE	44,4%	46,1%	68,3%	81,0%	68,4%
UKUPNI PRIHODI	100%	100%	100%	100%	100%
UKUPNI RASHODI	122%	100%	126%	130%	121%
POSLOVNI PRIHODI	99%	99%	98%	97%	99%
POSLOVNI RASHODI	117%	97%	123%	127%	117%
NETO DOBIT PERIODA	0%	0%	0%	0%	0%

1,9% respektivno. Troškovi plata su i dalje značajna stavka i čine 57,7% poslovnih rashoda, ali su u ovom periodu smanjeni za 6,7%. Broj radnika

Javno preduzeće Rudnik mrkog uglja „Đurđevik“ d.o.o. u analiziranom periodu (2016. – 2020.) posluje s pozitivnim finansijskim rezultatom samo u 2016. godini kada ostvaruje ukupnu sve-

obuhvatnu dobit u iznosu od oko 181 hiljadu KM. U naredne četiri godine ovo preduzeće posluje značajno slabije s višemilionskim gubicima na kraju godine. U 2018. godini Rudnik mrkog uglja „Đurđevik“ d.o.o. ostvaruje ukupni sveobuhvatni

zbog rasta i ukupnih rashoda nastavlja se trend negativnog poslovanja. U 2020. godini Rudnik mrkog uglja „Đurđevik“ d.o.o. ostvaruje najveće ukupne prihode u analiziranom periodu koji iznose oko 42 miliona KM.

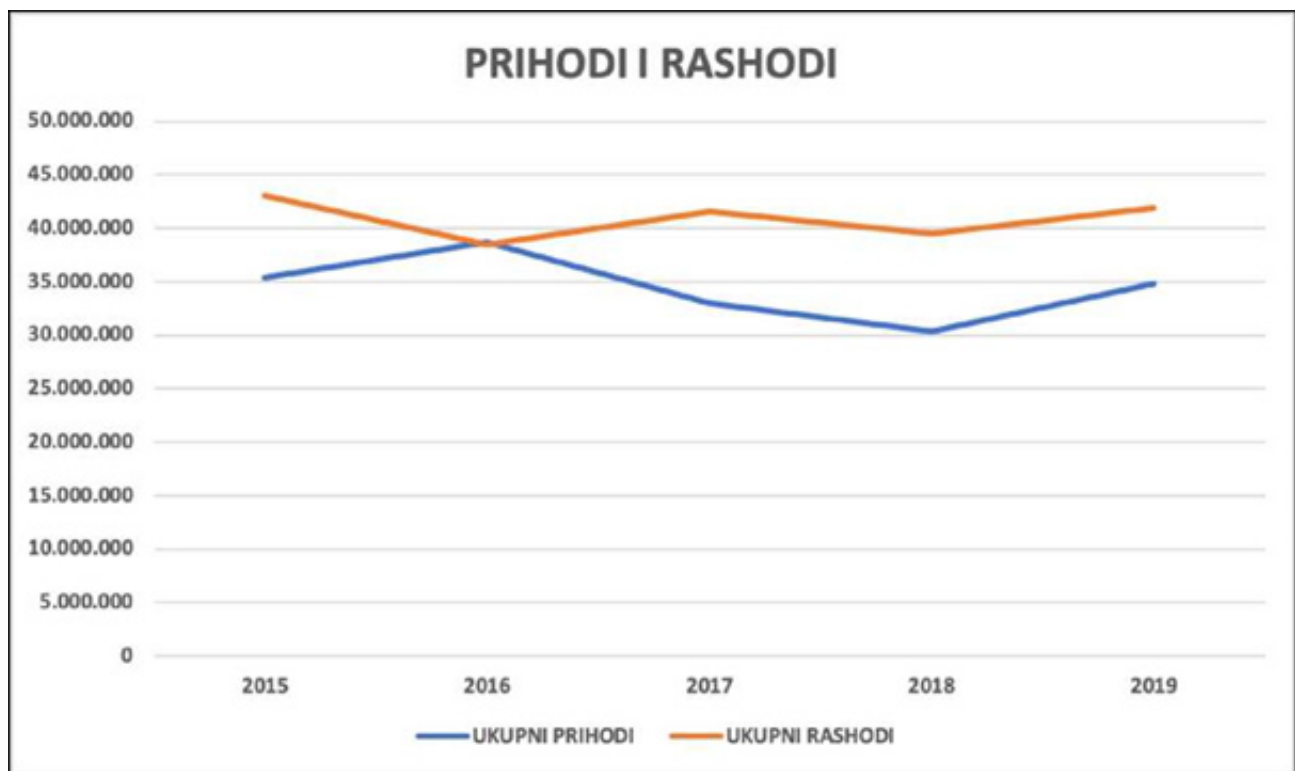
TABELA 43. - PREGLED INDIKATORA POSLOVANJA ZA RUDNIK MRKOG UGLJA „ĐURĐEVIK“ D.O.O.

KATEGORIJE	2015	2016	2017	2018	2019
RACIO OPŠTE LIKVIDNOSTI	0,53	0,54	0,44	0,28	0,28
REDUKOVANI KOEFICIJENT LIKVIDNOSTI	0,11	0,13	0,14	0,03	0,03
KOEFICIJENT OBRTA UKUPNE IMOVINE	0,64	0,77	0,67	0,63	0,55
KOEFICIJENT OBRTA ZALIHA	4,29	4,99	4,30	3,74	3,85
KOEFICIJENT OBRTA POTRAŽIVANJA	20,15	17,59	12,32	39,46	33,25
KOEFICIJENT PROSJEČNOG VEZIVANJA ZALIHA	85,14	73,09	84,88	97,64	94,71
KOEFICIJENT VREMENA VEZANJA POTRAŽIVANJA	18,12	20,75	29,63	9,25	10,98
KOEFICIJENT MARŽE NETO DOBITI	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
KOEFICIJENT ZADUŽIVANJA	0,58	0,56	0,66	0,75	0,64

gubitak u iznosu od 9,1 milion KM što predstavlja najlošiji rezultat u pomenutom periodu.

Te godine preduzeće bilježi najniže ukupne prihode u analiziranom periodu, koji iznose tek oko 30,4 miliona KM. Naredne dvije godine ovo preduzeće uspijeva da poveća ukupne prihode ali

Međutim, kao što je već pomenuto preduzeće posluje negativno s gubitkom od oko 2,1 milion KM. Razlog tome su najveći ostvareni ukupni rashodi u zadnjih pet godina koji su iznosili oko 44,1 milion KM. Prema vertikalnoj analizi, koja je prikazana u tabeli 42., iako su ukupni prihodi

Izvor: Kreacija autora na osnovu podataka Transparentno.ba

Slika 11. - Prihodi i rashodi za Rudnik mrkog uglja „Đurđevik“ d.o.o.

i ukupni rashodi neznatno smanjeni, rudnik je i dalje proizvodio gubitke, što se vidi i iz neto profite marže koja iznosi 0 tokom perioda.

Ukupni rashodi su za 21% viši od ukupnih prihoda, iako su pojedinim godinama iznosili i preko 20%. Kratkoročne i dugoročne obaveze su povećane u odnosu na pasivu, iako su iste tokom perioda bile i znatno više, te se nalaze ispod 80% vrijednosti pasive rudnika.

U ovom periodu, neto gubitak je iznosio 32,3 miliona KM, dok je gubitak do visine kapitala iznosio 46,4 miliona KM. Detalji su prikazani grafički na slici 11. Što se tiče troškova zaposlenih ovo preduzeće je u zadnjih pet godina u prosjeku izdvajalo oko 23 miliona KM na godišnjem nivou.

Najmanji troškovi zaposlenih su bili u 2017. godini kada su iznosili blizu 22,4 miliona KM, dok su najveći troškovi zaposlenih zabilježeni u 2020. godini i iznosili su oko 23,7 miliona KM. Zanimljiva činjenica je to da je u 2017. godini bilo zaposleno 872 radnika što je za 52 radnika više zaposlenih nego 2020. godini kada su troškovi zaposlenih bili mnogo veći.

I pored teške finansijske situacije i činjenice da je bivše rukovodstvo nedavno osuđeno zbog nezakonitih nabavki goriva od firme Junizović Kopex, favorizovanje ove kompanije nastavljeno je i dal-

je. Samo prošle godine od ove privatne firme nabavili su gorivo vrijedno preko 1,4 miliona KM putem pregovaračkih postupaka za koje je opravdanje bilo krajnja hitnost uzrokovana nepredvidivim događajima.

Tako su prilikom jednog od takvih postupaka naveli da je razlog hitnosti taj što je HIFA Oil uložila žalbu na tender, što po zakonu ne može biti opravdanje jer je preduzeće samo sebe dovelo u tu situaciju.

Rudnik mrkog uglja „Gračanica“ d.o.o.

Rudnik mrkog uglja „Gračanica“, za razliku od drugih rudnika, ima odlične finansijske pokazatelje. U posmatranom periodu od 2016. – 2020. godine ovo preduzeće posluje s dobitkom bez izuzetka. Najbolji finansijski rezultat preduzeće

mrkog uglja „Gračanica“ d.o.o. ostvaruje slične ukupne prihode kao i u 2018. godini ali uspijeva da značajno smanji svoje ukupne rashode, te ostvaruje značajan pozitivan rezultat.

TABELA 44. - FINANSIJSKI POKAZATELJI ZA RUDNIK MRKOG UGLJA „GRAČANICA“ D.O.O.

KATEGORIJE	2016	2017	2018	2019	2020
DUGOROČNE OBAVEZE	2.632	0	16.531	10.177	6.000
KRATKOROČNE OBAVEZE	3.343.593	2.278.770	2.220.860	2.141.796	2.254.360
POSLOVNI PRIHODI	16.806.010	19.615.613	16.625.031	16.197.643	16.232.033
POSLOVNI RASHODI	13.880.273	16.757.801	16.245.243	14.484.338	13.142.184
UKUPNI PRIHODI	17.109.905	20.014.482	16.789.146	16.399.976	16.503.931
UKUPNI RASHODI	14.156.388	17.089.354	16.488.677	14.767.750	13.613.547
NETO DOBIT PERIODA	2.654.775	2.666.786	283.714	1.516.331	2.890.384

bilježi u 2016. godini kada ostvaruje ukupnu sveobuhvatnu dobit u iznosu oko 2,95 miliona KM. Ukupni prihodi su iznosili oko 17,1 milion KM dok su ukupni rashodi iznosili oko 14,15 miliona KM.

Nastavljajući pozitivan trend ovo preduzeće u 2020. godini ostvaruje ukupnu sveobuhvatnu dobit u iznosu od oko 2,9 miliona KM. Razlog tome su konstantni ukupan prihodi i najmanji ukupni rashodi u analiziranom periodu koji su te godine iznosili oko 13,6 miliona KM.

TABELA 45. - PREGLED INDIKATORA VERTIKALNE ANALIZE ZA RUDNIK MRKOG UGLJA „GRAČANICA“ D.O.O.

KATEGORIJE	2015	2016	2017	2018	2019
PASIVA	100%	100%	100%	100%	100%
DUGOROČNE OBAVEZE	0%	0%	0%	0%	0%
KRATKOROČNE OBAVEZE	14,0%	9,5%	6,8%	6,9%	6,9%
UKUPNI PRIHODI	100%	100%	100%	100%	100%
UKUPNI RASHODI	74%	83%	85%	98%	90%
POSLOVNI PRIHODI	89%	98%	98%	99%	99%
POSLOVNI RASHODI	73%	81%	84%	97%	88%
NETO DOBIT PERIODA	23%	16%	13%	2%	9%

Naredne godine Rudnik mrkog uglja „Gračanica“ d.o.o. ostvaruje skoro identičan pozitivan rezultat. Te godine ukupni prihodi i ukupni rashodi su se povećali za oko 2,9 miliona KM u odnosu na prethodnu godinu. U 2018. godini ovo preduzeće ostvaruje najlošiji rezultat u analiziranom periodu ali i dalje posluje pozitivno s dobiti od oko 300 hiljada KM. Razlog slabijeg poslovnog rezultata jeste značajan pad ukupnih prihoda u odnosu na godinu ranije. Naredne dvije godine Rudnik

U posmatranom periodu, vrijednost stalnih sredstava je smanjena za 12%, ali je vrijednost tekućih sredstava značajno povećana za 96%. Najveći doprinos rastu tekućih sredstava imalo je porast gotovine za 204%, ili u apsolutnim brojevima sa 7,4 na 22,4 miliona KM. Kao rezultat navedenog, došlo je i do povećanja kapitala za 26%. Značajni doprinos poboljšanju finansijskih pokazatelja, doprinijelo je i smanjenje kratkoročnih obaveza za 57%, dok dugoročnih obaveza gotovo i nema.

U smanjenju kratkoročnih obaveza, najveći doprinos je smanjenje obaveza prema dobavljači-

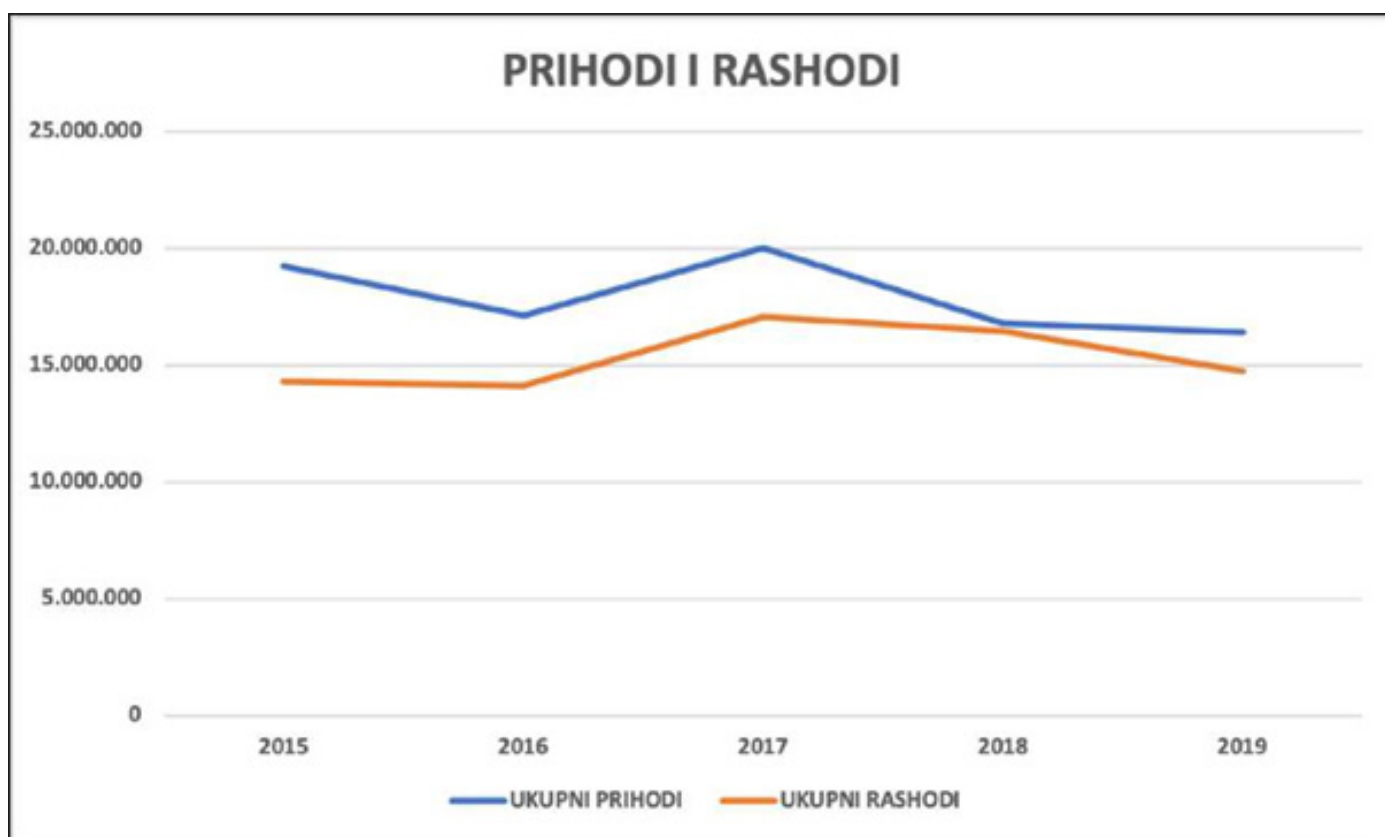
zani u tabeli 44.

TABELA 46. - PREGLED INDIKATORA POSLOVANJA ZA RUDNIK MRKOG UGLJA „GRAČANICA“ D.O.O.

KATEGORIJE	2015	2016	2017	2018	2019
RACIO OPŠTE LIKVIDNOSTI	2,63	5,27	9,36	10,22	11,74
REDUKOVANI KOEFICIJENT LIKVIDNOSTI	2,08	4,44	8,58	9,42	11,29
KOEFICIJENT OBRTA UKUPNE IMOVINE	0,40	0,32	0,37	0,31	0,29
KOEFICIJENT OBRTA ZALIHA	7,08	6,18	11,31	9,47	17,07
KOEFICIJENT OBRTA POTRAŽIVANJA	6,88	7,93	9,39	11,17	9,32
KOEFICIJENT PROSJEČNOG VEZIVANJA ZALIHA	51,55	59,08	32,27	38,53	21,39
KOEFICIJENT VREMENA VEZANJA POTRAŽIVANJA	53,09	46,04	38,88	32,67	39,16
KOEFICIJENT MARŽE NETO DOBITI	0,23	0,16	0,13	0,02	0,09
KOEFICIJENT ZADUŽIVANJA	0,10	0,06	0,04	0,04	0,04

ma za 84%, te obaveza po osnovu plata i naknada za 23%. Poslovni prihodi su smanjeni za 6% dok su poslovni rashodi povećani za 3%, ali to nije narušilo opće pokazatelje poslovanja. Za razliku od drugih rudnika, izdaci za plate zaposlenika su 47,5%, što je znatno manje, te su iste zadržale isti nivo tokom perioda. Detalji su prik-

Indikatori poslovanja su odlični. Racio opšte i redukovane likvidnosti je daleko iznad preporučenog nivoa i iznosi preko 11 za oba racija na kraju perioda u odnosu na nešto više od 2 u 2015. godini. Najveći razlog za povećanje je smanjenje nivoa zaliha za 65% i povećanja nivoa gotovine.

Izvor: Kreacija autora na osnovu podataka Transparentno.ba

Slika 12. - Prihodi i rashodi za Rudnik mrkog uglja „Gračanica” d.o.o.

Koeficijent zaduživanja je 0,04 što znači da rudnik nije kreditno opterećen. Koeficijent vremena vezanja zaliha i potraživanja je značajno smanjen, što znači da se rudnik brže rješava zaliha i brže naplaćuje potraživanja. U prosjeku na kraju 2019. godine, rudniku je trebalo 21 dan se riješi zalihe i 39 dana da naplati potraživanje. Detalji su prikazani u tabeli 46.

Preduzeće je poslovalo pozitivno iako je neto dobit smanjena za 65% najviše zbog pada ukupnih prihoda, međutim to nije uticalo na nivo poslovanja. Detaljniji prikaz vertikalne analize u tabeli 45., pokazuje da su ukupni rashodi zadržali nivo ispod nivoa ukupnih prihoda.

Kada su u pitanju kratkoročne obaveze, one su duplo smanjene u odnosu na pasivu preduzeća, te na kraju iznose ispod 7% vrijednosti pasive preduzeća. Neraspoređena dobit na kraju perioda iznosi 15,6 miliona KM i za 50% je veća u 2019. godini u odnosu na 2015. godinu. Detalji su prikazani grafički na slici 12.

Dalje analizirajući zaključujemo da je Rudnik mrkog uglja „Gračanica” d.o.o. u periodu od 2016. do 2020. godine uspio da smanji i troškove zaposlenih i broj zaposlenih. Primjera radi, u 2016. godini ovo preduzeće je za troškove zaposlenih izdvajalo oko 7 miliona KM a u tom trenutku je imalo 195 zaposlenih radnika.

Pet godina kasnije Rudnik mrkog uglja „Gračanica” d.o.o. za plate i ostale naknade zaposlenim izdvaja skoro 250 hiljada manje na godišnjem nivou. U 2020. godini godini troškovi zaposlenih su iznosili oko 6,76 miliona KM a broj radnika je 176 što predstavlja 19 radnika manje nego u 2016. godini. Uzevši u obzir pozitivno poslovanje zadnjih pet godina i pozitivne trendove u smanjenju ukupnih rashoda možemo zaključiti da je Rudnik mrkog uglja „Gračanica” d.o.o. svijetla tačka među ostalim rudnicima u FBiH.

Rudnik mrkog uglja „Kakanj“ d.o.o.

Finansijski pokazatelji za Rudnik mrkog uglja „Kakanj“ pokazuju, slično kao i kod većine rudnika, teškoće u poslovanju. U analiziranom periodu od 2016. do 2020. godine ovo preduzeće posluje s višemilionskim gubitkom, osim u 2017. godini kad ostvaruje ukupnu sveobuhvatnu dobit u iznosu od oko 5 miliona KM. Taj rezultat možemo najviše pripisati značajno visokim ukupnim

Naredne dvije godine ovo preduzeće je nastavilo trend negativnog poslovanja bilježeći gubitak u iznosu od oko 8,9 miliona KM u 2019. godini i 9,5 miliona KM u 2020. godini. Rudnik je u periodu 2016. - 2020. imao povećanje stalnih sredstava za 11,7%, što je rezultat povećanja stavki nekretnina i postrojenja i opreme. Upravo je ova stavka postrojenja i opreme povećana za 50,1%.

TABELA 47. - FINANSIJSKI POKAZATELJI ZA RUDNIK MRKOG UGLJA „KAKANJ“ D.O.O.

KATEGORIJE	2016	2017	2018	2019	2020
DUGOROČNE OBAVEZE	12.557.610	10.018.683	10.029.776	9.389.153	7.919.349
KRATKOROČNE OBAVEZE	111.499.685	103.778.117	108.713.252	105.729.903	111.691.969
POSLOVNI PRIHODI	61.063.797	80.447.397	67.346.322	65.060.053	66.135.704
POSLOVNI RASHODI	72.304.879	77.801.891	79.173.988	76.253.152	75.121.606
UKUPNI PRIHODI	62.665.048	83.886.358	68.596.242	69.607.598	67.222.530
UKUPNI RASHODI	73.739.364	78.873.142	82.313.907	78.514.985	76.765.757
NETO DOBIT PERIODA	0	5.013.216	0	0	0

prihodima koji su iznosili oko 83,9 miliona KM, što predstavlja najveće ukupne prihode u analiziranom periodu.

Već naredne godine Rudnik mrkog uglja „Kakanj“ d.o.o. ostvaruje najlošiji finansijski rezultat te posluje s gubitkom od oko 13,7 miliona KM. Razlog tome je pad ukupnih prihoda za oko 15 mil-

U istom periodu, tekuća sredstva su smanjena za 42,9%, najviše zbog smanjenja stavki na zalihama, kratkoročnim potraživanjima i gotovini.

Ukupne obaveze rudnika su povećane, s tim da je porastu doprinijelo povećanje kratkoročnih obaveza za 5%. U strukturi kratkoročnih obaveza

TABELA 48. - PREGLED INDIKATORA VERTIKALNE ANALIZE ZA RUDNIK MRKOG UGLJA „KAKANJ“ D.O.O.

KATEGORIJE	2015	2016	2017	2018	2019
PASIVA	100%	100%	100%	100%	100%
DUGOROČNE OBAVEZE	7%	7%	6%	6%	6%
KRATKOROČNE OBAVEZE	69,3%	66,1%	57,2%	63,7%	65,1%
UKUPNI PRIHODI	100%	100%	100%	100%	100%
UKUPNI RASHODI	134%	118%	94%	120%	113%
POSLOVNI PRIHODI	98%	97%	96%	98%	93%
POSLOVNI RASHODI	127%	115%	93%	115%	110%
NETO DOBIT PERIODA	0%	0%	6%	0%	0%

iona KM i povećanje ukupnih rashoda za skoro 4 miliona KM u odnosu na prethodnu godinu.

došlo je do značajnog povećanja u stavci obaveza prema dobavljačima i to za 82,3%.

Kao i kod drugih rudnika, obaveze po osnovu

plata i naknada su vrlo visoke, ali su one smanjene sa 83,2 miliona na 73,5 miliona KM u posmatranom periodu, što je 11,6%.

Iako su poslovni prihodi rasli za 4%, to nije bilo dovoljno da se pokriju poslovni rashodi, koji su

blizu 0, što znači da rudnik gotovo da ne može da izmiruje svoje tekuće obaveze. Isti su smanjeni duplo u odnosu na početni period. Koeficijent zaduživanja je preko preporučenog nivoa i ostao je na sličnom nivou na kraju perioda, kada je iznosio 0,69.

TABELA 49. - PREGLED INDIKATORA POSLOVANJA ZA RUDNIK MRKOG UGLJA „KAKANJ“ D.O.O.

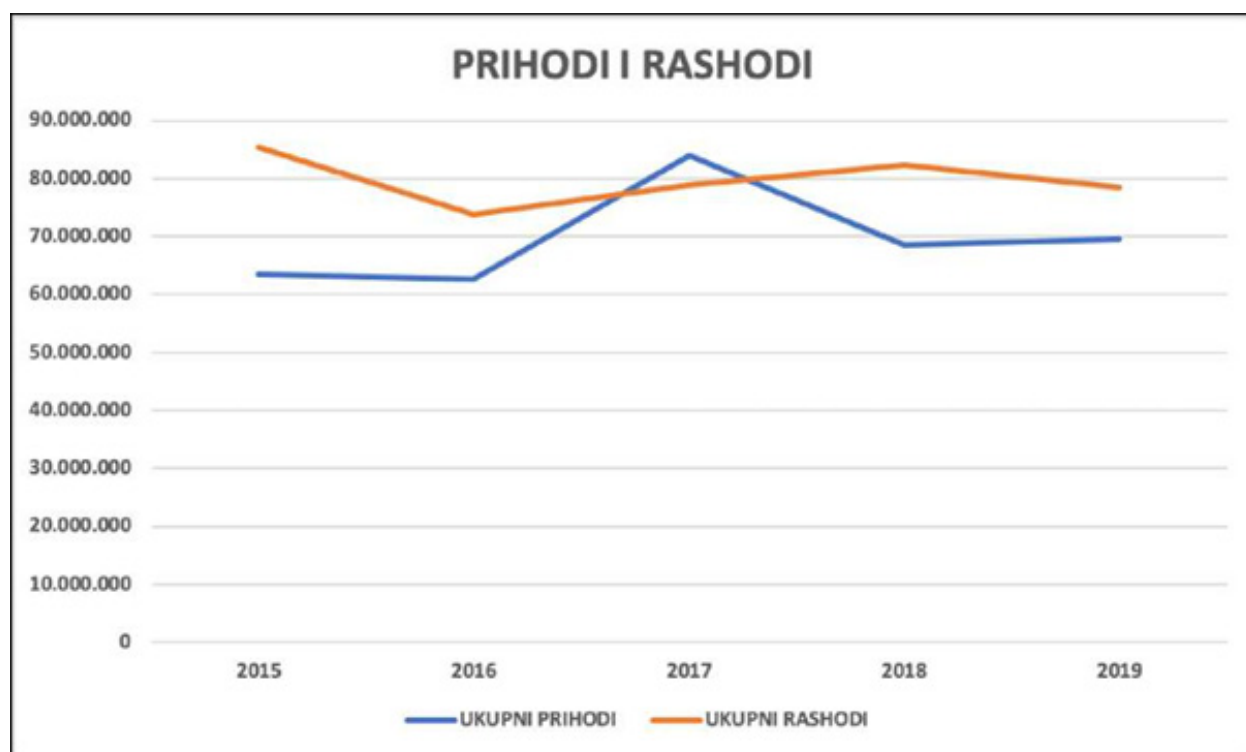
KATEGORIJE	2015	2016	2017	2018	2019
RACIO OPŠTE LIKVIDNOSTI	0,1	0,08	0,1	0,09	0,05
REDUKOVANI KOEFICIJENT LIKVIDNOSTI	0,06	0,05	0,07	0,05	0,03
KOEFICIJENT OBRTA UKUPNE IMOVINE	0,41	0,35	0,44	0,38	0,41
KOEFICIJENT OBRTA ZALIHA	17,72	18,03	21,46	17,28	26,05
KOEFICIJENT OBRTA POTRAŽIVANJA	16,01	16,75	15,06	17,59	60,53
KOEFICIJENT PROSJEČNOG VEZIVANJA ZALIHA	20,59	20,25	17,01	21,13	14,01
KOEFICIJENT VREMENA VEZANJA POTRAŽIVANJA	22,80	21,79	24,24	20,75	6,03
KOEFICIJENT MARŽE NETO DOBITI	0,00	0,00	0,06	0,00	0,00
KOEFICIJENT ZADUŽIVANJA	0,72	0,70	0,59	0,66	0,69

manji na kraju perioda za 5,5%. Najveći doprinos troškovima čine troškovi plata i to sa 60,6%. Detalji su prikazani u tabeli 47.

Indikatori poslovanja također pokazuju loše omjere. Racio tekuće i redukovane aktivnosti je

Nešto bolji su pokazatelji prosječnog vremena vezivanja potraživanja i zaliha, koji su smanjeni na prihvatljiv nivo od 6 i 14 dana respektivno. Detalji su prikazani u tabeli 49.

Iako su ukupni prihodi rasli za 9,6%, a ukupni ra-

Izvor: Kreacija autora na osnovu podataka Transparentno.ba

Slika 13. - Prihodi i rashodi za Rudnik mrkog uglja „Kakanj“ d.o.o.

shodi smanjeni za 7,9%, rudnik je ipak zabilježio gubitke u ovom periodu od 55,5 miliona KM, koji su ipak na kraju perioda manji za 59,1% u odnosu na početak, što je prikazano kroz vertikalnu analizu u tabeli 48. Ipak, gubitak do visine kapitala iznosi 132 miliona KM i veći je za 47,9% u odnosu na početak perioda, ili 13% u odnosu na iznos ukupno ostvarenih prihoda.

Dodatno, analiza kratkoročnih i dugoročnih obaveza pokazuje da se one nisu značajnije mijenjale u odnosu na pasivu preduzeća, te se nalaze ispod nivoa od 80%. Grafički, detalji su prikazani na slici 13.

Rudnik mrkog uglja „Kakanj“ d.o.o. je za plate i ostale naknade zaposlenim u periodu od pet godina ukupno izdvojio oko 233 miliona KM. Na troškove zaposlenih najviše je potrošeno 2017. godine, oko 48 miliona KM, a broj radnika te godine je iznosio 1.849. U naredne tri godine ov preduzeće je postepeno smanjivalo troškove zaposlenih i broj zaposlenih.

U 2020. godini troškovi zaposlenih su iznosili oko 45,8 miliona KM što je značajno manji iznos nego prije tri godine, dok je broj radnika u 2020. godini iznosio 1.667. Iako je Rudnik mrkog uglja „Kakanj“ d.o.o. u pomenutom periodu uspio da smanji troškove zaposlenih i broj radnika to nije

bilo dovoljno da se izbjegne negativan poslovni rezultat u 2020. godini.

Ovaj rudnik kao i ostali izdvaja značajna sredstva svake godine za angažovanje privatnih mašina a samo prošle godine pomenutoj firmi Trgošped (koja iznajmljuje mašine RMU Zenica i RMU Breza) platili su oko 960 000 KM.

Revizori su primjetili da se gorivo ove privatne firme skladišti u istom rezervoaru u kojem se nalazi dizel gorivo Rudnika Kakanj koje je oslobođeno plaćanja putarina pa se nisu mogli uvjeriti da se dizel gorivo oslobođeno od plaćanja putarine i vrijedno nekoliko miliona KM zaista i potrošilo u svrhu proizvodnje.

Skladištenje u istom rezervoaru vlastitog dizel goriva na koje se ne plaća putarina i tuđeg dizel goriva koje nije nabavljeno pod istim uslovima, nije u skladu sa zakonskim propisima i nije dobra poslovna praksa, navodi se u izvještaju Ureda za reviziju institucija u FBiH.

Revizor je pored ovoga utvrdio i brojne nepravilnosti kod nabavki koje su dovele do angažovanja gore pomenute firme Kakanj- Promet a koja svake godine i u ovom rudniku dobija vrijedne poslove transporta.

Rudnik mrkog uglja „Kreka“ d.o.o.

Finansijski pokazatelji za Rudnik mrkog uglja „Kreka“ ukazuju da je rudnik negativno poslovao tokom posmatranog perioda. Ovo preduzeće je ostvarilo najveće ukupne gubitke za period od 2016. do 2020. godine nego bilo koji rudnik

nac u 2020. godini kada Rudnik mrkog uglja „Kreka“ d.o.o. bilježi ukupan sveobuhvatni gubitak u iznosu od oko 30,7 miliona KM. U 2020. godini su ostvareni najmanji ukupni prihodi i iznosili su tek oko 80,8 miliona KM. Za razliku od

TABELA 50. - FINANSIJSKI POKAZATELJI ZA RUDNIK MRKOG UGLJA „KREKA“ D.O.O.

KATEGORIJE	2015	2016	2017	2018	2019
DUGOROČNE OBAVEZE	55.686.802	51.300.250	50.518.921	50.372.926	58.981.755
KRATKOROČNE OBAVEZE	202.852.896	216.268.909	231.694.959	256.840.804	273.426.963
POSLOVNI PRIHODI	99.220.830	104.563.987	98.336.465	94.645.097	78.158.734
POSLOVNI RASHODI	117.441.449	115.511.122	118.848.833	118.450.258	106.733.341
UKUPNI PRIHODI	104.380.369	108.906.674	100.501.577	100.431.088	80.804.211
UKUPNI RASHODI	125.846.146	122.352.771	125.883.214	123.897.020	111.467.460
NETO DOBIT PERIODA	0	0	0	0	0

u FBiH iz ove analize. Ukupni gubitak u posmatranom periodu iznosi oko 114,4 miliona KM. U 2016. godini preduzeće ostvaruje ukupne rashode u iznosu od oko 125,8 miliona KM. Iste godine Rudnik mrkog uglja „Kreka“ d.o.o. posluje s gubitkom od oko 21,5 miliona KM.

Samo tokom 2017. godine je ostvaren manji finansijski gubitak koji je i tada iznosio blizu 13,5 miliona KM. Naredne godine ukupni sveobuhvatni gubitak se povećao skoro duplo i iznosio je u 2018. godini oko 25,4 miliona KM. Važno je spomenuti da je u ovoj godini ostvaren najveći ukupni rashod u iznosu od 125,9 miliona KM.

drugih rudnika gdje je došlo do povećanja vrijednosti na stavkama nekretnina i opreme, kod ovog rudnika stalna sredstva su smanjena za 3,9%, dok su tekuća sredstva povećana za 40,3%. Najveći doprinos povećanju tekućih sredstava je zbog porasta zaliha od 45,1% u 2019. godini u odnosu na 2015. godinu.

Dugoročne obaveze su smanjene za 14,7% dok su kratkoročne obaveze povećane za 40,6%. Najveći doprinos povećanju kratkoročnih obaveza imalo je povećanje obaveza iz poslovanja sa 55 miliona KM na 129,1 milion KM ili 134,8%, dok su obaveze prema dobavljačima smanjene za 9,5%.

TABELA 51. - PREGLED INDIKATORA VERTIKALNE ANALIZE ZA RUDNIK MRKOG UGLJA „KREKA“ D.O.O.

KATEGORIJE	2015	2016	2017	2018	2019
PASIVA	100%	100%	100%	100%	100%
DUGOROČNE OBAVEZE	20%	19%	17%	18%	17%
KRATKOROČNE OBAVEZE	60,5%	68,0%	73,2%	80,3%	88,5%
UKUPNI PRIHODI	100%	100%	100%	100%	100%
UKUPNI RASHODI	137%	121%	112%	125%	123%
POSLOVNI PRIHODI	96%	95%	96%	98%	94%
POSLOVNI RASHODI	129%	113%	106%	118%	118%
NETO DOBIT PERIODA	0%	0%	0%	0%	0%

Trend negativnog poslovanja je dostigao vrhu-

Obaveze po osnovu plaća su narasle 3,9% i na

kraju perioda su iznosile 77,9 miliona KM. Detalji

no oko 62,7 miliona KM što je za oko 6,4 miliona

TABELA 52. - PREGLED INDIKATORA POSLOVANJA ZA RUDNIK MRKOG UGLJA „KREKA“ D.O.O.

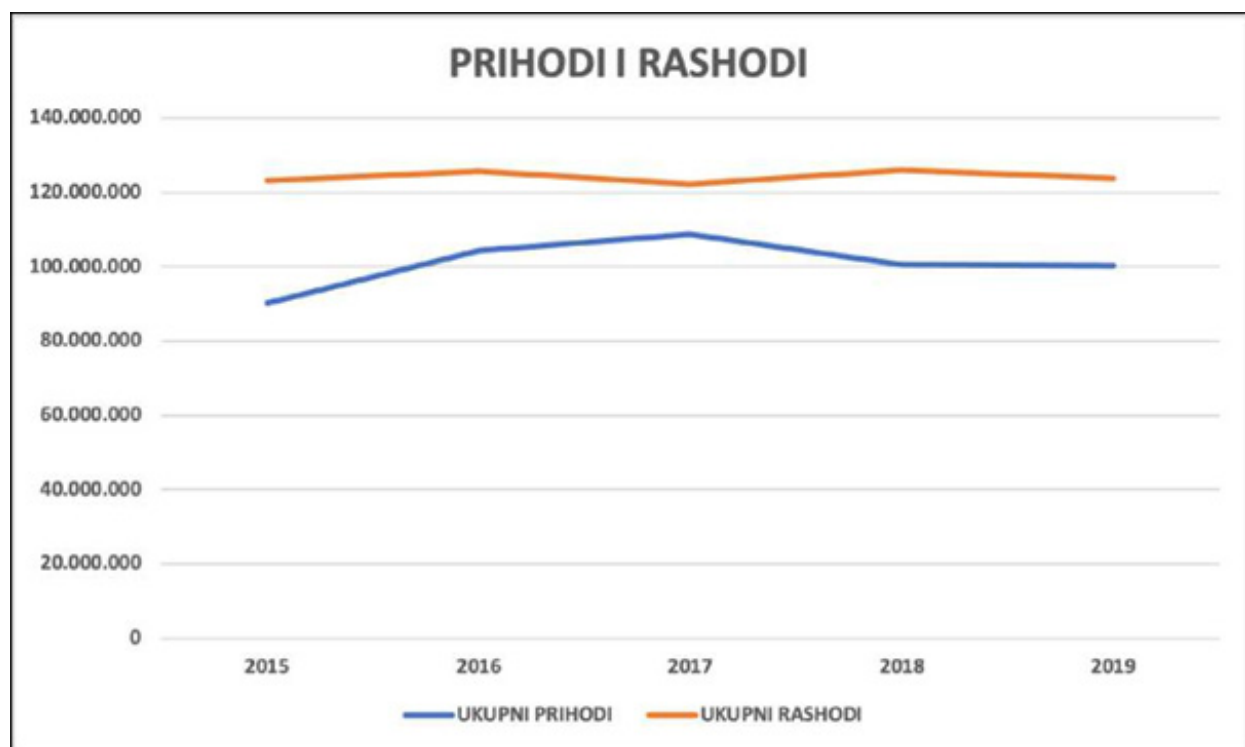
KATEGORIJE	2015	2016	2017	2018	2019
RACIO OPŠTE LIKVIDNOSTI	0,14	0,11	0,12	0,13	0,14
REDUKOVANI KOEFICIJENT LIKVIDNOSTI	0,08	0,06	0,06	0,07	0,08
KOEFICIJENT OBRTA UKUPNE IMOVINE	0,28	0,33	0,34	0,32	0,31
KOEFICIJENT OBRTA ZALIHA	8,53	10,26	9,10	8,05	6,54
KOEFICIJENT OBRTA POTRAŽIVANJA	8,82	10,72	11,41	24,40	35,60
KOEFICIJENT PROSJEČNOG VEZIVANJA ZALIHA	42,77	35,56	40,11	45,34	55,83
KOEFICIJENT VREMENA VEZANJA POTRAŽIVANJA	41,40	34,05	31,98	14,96	10,25
KOEFICIJENT MARŽE NETO DOBITI	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
KOEFICIJENT ZADUŽIVANJA	0,74	0,81	0,83	0,89	0,94

su prikazani u tabeli 50.

Troškovi zaposlenih su bili najveći na početku analiziranog perioda tj. tokom 2016. godine kada su iznosili oko 69 miliona KM a broj radnika je bio 2.621. Naredne četiri godine Rudnik mrkog uglja „Kreka“ d.o.o. je postepeno na godišnjem nivou smanjivao troškove zaposlenih i broj zaposlenih, ali to nije pomoglo da se izbjegne višemilionski gubitak tih godina. U 2020. godini za plate i ostale naknade zaposlenima je utroše-

KM manje od iznosa utrošenog 2016. godine u iste svrhe. Broj radnika u 2020. godini je također bio manji za 346 u poređenju s brojem radnika u 2016 godini.

Indikatori poslovanja također pokazuju loše omjere. Racio tekuće i redukovane aktivnosti su 0,14 i 0,08, što znači da rudnik gotovo da ne može da izmiruje svoje tekuće obaveze i zadržali su se na istom nivou. Koeficijent zaduživanja je gotovo duplo preko preporučenog nivoa i povećan je

Izvor: Kreacija autora na osnovu podataka Transparentno.ba

Slika 14. - Prihodi i rashodi za Rudnik mrkog uglja „Kreka“ d.o.o.

na kraju perioda, kada je iznosio 0,94. Pokazatelj prosječnog vremena vezanja potraživanja je poboljšan i iznosio je na kraju perioda 10 dana, dok je isti pokazatelj za zalihe pogoršan i iznosi 55 dana. Detalji su prikazani u tabeli 52.

Kada su pitanju ukupne obaveze, kratkoročne obaveze su porasle u odnosu na pasivu, tako da u konačnici ukupne obaveze čine preko 100% pasive preduzeća.

Detalji su grafički prikazani na slici 14.

Bez obzira na tešku finansijsku situaciju i višak zaposlenih uprava nalazi milione za privatne firme od kojih iznajmljuje mašine i radnike. TI BiH je još ranije podnio krivičnu prijavu protiv uprave rudnika koja je bez tendera podijelila skoro milion maraka firmama Junuzović Kopex, Titanic d.o.o., MHI Company i Cayenne Company koje konstantno dobijaju ove poslove ali je ista praksa nastavljena do danas.

Samo ove godine prve dvije navedene firme su zbog krajnje hitnosti, putem jednog pregovaračkog postupka dobile 1,3 miliona KM za iznajmljivanje mašina a Junuzović Kopex je prošle i ove godine dobio ugovore vrijedne 6,5 miliona KM. Ovdje je potrebno napomenuti da se ovi dobavljači godinama prijavljuju na tendere a onda pokreću sudske sporove zbog neplaćanja koji se rješavaju u njihovu korist čime se stvaraju dodatni troškovi po osnovu zatezних kamata.

Federalni revizor je u posljednjem izvještaju postavio pitanje svrhe ulaganja tolikog novca u tuđu mehanizaciju i navodi da se za preko 6 miliona koliko su isplatili firmi Junuzović Kopex mogao kupiti značajan dio opreme koja se iznajmljuje.

ZAKLJUČAK

U većini slučajeva rudnici koji posluju u sastavu Elektroprivrede BiH su opterećeni rastom troškova za plate i druge naknade, koje se značajno povećavaju iz godine u godinu, te da iste ne mogu servisirati, uz pojedine izuzetke.

Rudnici nemaju dovoljno tekućih sredstava za mogu brzo finansirati svoje tekuće obaveze i na kraju, zbog negativnog poslovanja tokom perioda, stvaraju velike iznose akumuliranog duga. Neto gubitak rudnika samo u 2020. godini iznosio je 77 miliona KM.

Analiza koju je uradio TI BiH jasno pokazuje da je finansijska situacija u rudnicima Elektroprivrede BiH jako loša i da bez reformi koje se godinama odlažu stanje može biti samo teže.

TI BiH godinama upozorava na problem prekomjernog zapošljavanja i zloupotrebe resursa javnih preduzeća ali uprkos tome ovakva praksa je nastavljena. Bez obzira na sudske presude i upozorenja revizora, privilegovana privatna preduzeća godinama u rudnicima dobijaju unosne poslove i ostvaruju milionsku dobit dok rudnici bilježe gubitke.

Rukovodstvo Elektroprivrede BiH je nedavno priznalo da ima preko 2.200 radnika viška i da se ovaj broj isključivo odnosi na administrativno osoblje, dok je naglašen nedostatak proizvodnih radnika na šta je TI BiH godinama ranije ukazivao.

PODRŽANO OD STRANE:

OVA PUBLIKACIJA IZRAŽAVA STAVOVE TRANSPARENCY INTERNATIONAL BOSNE I HERCEGOVINE I
NE ODRAŽAVA NUŽNO STAVOVE NATIONAL ENDOWMENT FOR DEMOCRACY.

**TRANSPARENCY
INTERNATIONAL**

Bosna i Hercegovina